

Gottlands län.

Apoteket i Visby.

1713.

Redan 1713 fanns apotek i Visby. Genom nåd. skrifvelse, daterad Bender d. 27 mars 1713, beviljades nämligen »Apotekaren i Wisby Gustaf Öhrner ett hundra daler silfwermynt tullfrihet, såväl för år 1713 som ock alt framgent och så länge han apoteket behörigen widmakthåller». Det vill emellertid synas, som om Ö. senare upphört med sin apoteksrörelse, ty i Collegii medici registratur d. 1 dec. 1722 återfinner man en skrifvelse till landshöfdingen på Gottland med omförmälan att Doctor Johan Pihl »upprättat» ett apotek i Visby utan att hafva undergått därför nödig examen.

Med sannolikhet inrättades apoteket i det ännu bevarade medeltidshus vid Strandgatan, som benämnes »Gamla apoteket» och numera befinner sig i statens ägo. Härifrån flyttades det af apotekare H. W. Lindström år 1897 till sina nuvarande lokaler i hörnet af Mellangatan och Hästgatan, med adressnummer 3 vid sistnämnda gata.

Genom nåd. bref, dateradt Bäckaskog d. 26 sept. 1806, beviljades anläggandet af ännu ett apotek i Visby. Ansökan därom hade ingifvits af förre apotekaren i Brahestad Johan Gallenius, om hvilken föga för öfrigt är känt. Sin apoteksrörelse synes emellertid G. hafva bedrifvit till dess innehafvaren af det af Gustaf Öhrner anlagda apoteket d. 16 maj 1814 inköpte hans apotek, en sammanslagning som K. sundhetskollegium godkände d. 9 juni s. å.

Genom K. Maj:ts nåd. skrifvelse d. 11 febr. 1887 ålades blifvande innehafvare af apoteket att erlægga en årlig afgift af 1,800 kronor till apotekarkårens lifränte- och pensionskassas förstärknings- och understödsfond.

ÖHRNER, GUSTAF. Född d. . . .

Föräldrar:

Enligt intyg från apotekare Samuel Ziervogel d. 24 nov. 1706 hade Ö. under 2 års tid tjänstgjort å K. hof- och fält-apoteket under kriget, såväl i Sachsen som i Polen. Han konditionerade enligt egen uppgift efter 1707 å apoteken Svanen och Hvita Björnen i Stockholm och inlämnade sedan till K. Maj:t ansökan att »om någon Apothekare skulle blifwa förordnad wijd uthgående Armee» blifva antagen såsom sådan. Om Ö. erhöill det begärda förordnandet vet man ej, men år 1713 återfinna vi honom som apotekare i Visby. (Se ofvan.)

Död:

PIHL, JOHAN. Född d. 5 aug. 1683 i Uppsala.

Föräldrar:

P., som inskrefs vid Uppsala universitet d. 21 jan. 1702. studerade i Uppsala först teologi sedan medicin, tjänstgjorde 1709 vid Danvikens sjukhus i Stockholm samt deltog under rådande pest i vården af Uppsala innevånare. Disputerade 1711 under L. Roberg med en afhandling »de Agnosi calidique Potus salubritate [Om nyttan af drickandet af varmt vatten]. Begaf sig 1712 till Gottland, där han blef provinsialmedikus och stadsphysikus i Visby. Efter provinsialmedicilönens indragning 1718 började Pihl studera lagfarenhet, gjorde flera tingsresor som tingsskrifvare och var t. o. m. på förslag till borgmästaretjänsten i Visby. Återfick emellertid år 1720 lön som provinsialmedikus och företog s. å. en utrikes studieresa, under hvilken han blef med. doktor i Harderwiik i Holland på en afhandling »de Asthmate convulsivo». Vid sin återkomst till Visby år 1721 upprättade han ett apotek därstädes, hvilket han innehade till 1725, då han afträdde det samma till J. Ch. H:son Neuman.

Pihl synes dock under någon tid ej hafva innehaft kompetens vare sig som läkare eller apotekare, ty i skrifvelse d. 1 dec. 1722 till landshöfdingen i Gottlands län »kan Collegium eij annat än stadna uthi förundran, huru den, som ännu intet är examinerad uthi Collegio såsom Medicine-Doktor, kan under-

stå sig att upprätta ett apothecum uthan att wara i någöndera dehlen, i anledning af Kongl. Medicinal-Förordningen 6 § och 16 §, förhörder». Erhöll d. 9 aug. 1727 assessors fullmakt.

Död d. 13 maj 1751.

Gift d. 16 april 1718 med CHRISTINA SCHMIDT, född d. 1 juli 1688, död d. 8 dec. 1742, dotter till handlanden NILS HENRIK SCHMIDT och MARIA NERLY.

Barn: THOMAS, döpt d. 20 febr. 1719, begr. d. 22 febr. s. å.; — THOMAS, född d. 6 april 1720, begr. d. 22 maj 1720; — GUSTAF JOHAN, född d. 27 jan. 1722, begr. d. 17 juli s. å.; — MARGARETA, född d. 28 mars 1723, död d. . . .; — GUSTAF JOHAN, född d. 5 juli 1724, död d. 27 jan. 1794. Kyrkoherde i Alfva, Visby stift; — INGRID ELISABETH, född d. 24 dec. 1725, död d. 1 febr. 1753; — MARIA CHRISTINA, född d. 14 mars 1729, död d. 27 jan. 1764.

NEUMAN, JOHAN CHRISTOPHER HENRIKSON. Född d. 3 maj 1708 i Schlesien.

Föräldrar: Handlanden HENRIK NEUMAN och ANNA ROSINA JOHANSEN UNSORGE.

Om N. är känt, att han vid sin examen inför Collegium medicum år 1726 »intet kunde göra den reda för sig som en fullkomlig apotekare ägnade, ty kunde ej heller Collegium meddela honom något testimonium, utan vardt han till eden admitterad, med allvar som åtvarning, att använda sin högsta flit att förvärfva sig en grundlig kunskap uti de stycken honom ännu felades.» Ehuru collegii examinatore, apotekarne Strober och Wermholtz efter meddelad undervisning förklarade honom vara »svarsgod apotekare» godtog ej Colleg. medic. detta utan befullmäktigade sedan assessorn, provinsialmedikus Johan Pihl att förrätta examen. Jämväl skulle N. tillhållas »att afvakta sin syssla flitigt uti apoteket och ej befatta sig med praktiserande hos de sjuka, hafvande en rätt apotekare nog att syssla uti sin officin, där han samma tillbörligen förestå vill».

Senare erhåller dock N. ett bättre vitsord, ty genom K. brevet d. 19 aug. 1729 erhåller han K. privilegium med hänsyn till att han apoteket med »nödige medicinalier så wäl försett och förbättrat, at det nu mera skal wara uti ett godt tillstånd» och i anseende »til det goda loford och wittnesbörd, som berörde Apothekare af wederbörande gifwes om

dess skicklighet och erfarenhet uti de, som samma syssla tillhörer».

Död d. 28 okt. 1740.

Gift d. 11 april 1725 med MARIA ELISABET KNAPP, född d. 6 dec. 1702, död d. 25 mars 1774, [gift 2) d. . . . 1742 med apotekare SAMUEL ADOLF LANGE, född d. . . , död d. 18 sept. 1784], dotter till Hofmusikus JOHAN KNAPP och CATHARINA DE CROLL.

Barn: JOHAN HENRIK, född d. 14 okt. 1726, död d. 1 maj 1771. Stadskirurg i Strängnäs; — GUSTAF GOTTFRIED, född d. 27 juli 1728, död d. 11 sept. 1792. Provisor, sedermera bruksägare; — CHRISTOFFER, född d. 11 aug., 1729, död d. 13 aug. . . ; — REINHOLD, född d. 1 sept. 1730, död d. . . ; — ANNA EUFROSYNE, född d. 30 aug. 1731, död d. 27 dec. 1788, gift d. 22 febr. 1756 med handlanden LARS OXENWOLDT, född d. 18 okt. 1707, död d. 24 jan. 1787; — DIDRIK, född d. 19 okt. 1732, död d. 12 dec. s. å.: — MARIA ELISABET, född d. 20 juli 1734, död d. 20 okt. s. å.; — MAGDALENA CATHARINA, född d. 15 febr. 1736, död d. . . , gift d. 12 dec. 1762 med provisor HERMAN RIJDE, född d. 20 maj 1731, död d. 19 juli 1782; — LARS GOTTLIEB, född d. 12 juni 1739, död d. 25 juni s. å.; — JACOB, född d. 25 juli 1740, död d. 18 juli 1787. Handlande.

LANGE, SAMUEL ADOLF. Född d. . . . i Malmö.

Föräldrar:

L. blef genom gifte med företrädarens änka ägare af apoteket i Visby. Upptog sedan till kompanjon sin styfdotters man, provisor Herman Rijde samt bedref apoteksrörelsen ensam efter dennes 1782 timade död.

Död d. 18 sept. 1784.

Gift d. . . . 1742 med MARIA ELISABET KNAPP, född d. 6 dec. 1702, död d. 25 mars 1774, [gift 1) d. 11 april 1725 med apotekare JOHAN CHRISTOPHER HENRIKSON NEUMAN, född d. 3 maj 1708, död d. 28 okt. 1740], dotter till Hofmusikus JOHAN KNAPP och CATHARINA DE CROLL.

SANDSTRÖM, ANDERS. Född d. . . .

Östergötland.

Föräldrar:

S. konditionerade i Stockholm, kom 1782 till apotekaren Samuel Adolf Lange i Visby och blef efter dennes död 1784 privilegierad apotekare därstädes. Skuldsatte sig emellertid och måste 1787 lämna landet.

JACOBSSON, JONAS. Född d. 6 febr. 1760 (tvilling) i Halmstad.

Föräldrar: Skepparen JACOB ANDERSSON, född d. . . ., död d. . . ., och JOHANNA PERSDOTTER, född d. . . ., död d. . . .

Efter fyra års skolestudier i Halmstad antogs J. 1777 till elev å apoteket Vakteln i nämnda stad, där han 1783 äfven blef farmacie studiosus. Konditionerade som sådan kortare tid å nämnda apotek, därefter å apoteket Gripen i Stockholm. Köpte 1787 apoteket i Visby men aflade aldrig apotekarexamen. Råkade dock sedermera genom sitt lefnadssätt på obestånd samt nödgades 1802 frånträda apoteket.

FÄGERSTEN, ANDERS. Född d. . . . 1773 i Småland.

Föräldrar:

F. var elev å apoteket Lejonet i Växjö och tjänstgjorde som farmacie studiosus å apoteket i Karlshamn. Öfvertog sommaren 1803 efter aflagd apotekarexamen apoteket i Visby och satte detta i hög grad förfallna apotek i godt skick samt försåg det med erforderliga medicinalier. Erhöll d. 1 nov. 1803 privilegium å apoteket.

Död d. 22 jan. 1806 i Visby.

Gift d. 5 juni 1803 med JOHANNA ELISABETH JUNGREN, född d. 1 dec. 1769, död d. 23 mars 1838, dotter till kammarrättsrådet BENGT JUNGREN och HEDVIG LOVISA TÖRNEBLAD.

Barn: ANDREAS BENEDICT, född d. . . . 1804, död d. 9 april 1806; — ANDREAS, född d. . . ., död d. . . .

KLINT, GEORG FREDRIK. Född d. 9 juni 1771 i Stockholm.

Föräldrar: Guldsmeden HENRIK CHRISTOFFER KLINT, född d. . . . 1735, död d. 20 febr. 1795, och JOHANNA SCHAUPP, född d. . . ., död d. 2 maj 1795.

Efter enskild undervisning antogs K. d. 25 juli 1786 till elev å apoteket Gripen i Stockholm och fortsatte efter d. 13 juni 1791 aflagd farmacie studiosi-examen sin tjänstgöring å nämnda apotek till okt. 1793. Var sedan anställd å apoteket Hjorten i Örebro samt från sept. 1794 till juni 1804 å apoteket Lejonet i Göteborg. Aflade d. 5 juli 1804 apotekarexamen och tjänstgjorde därefter ånyo å apoteket Lejonet i Göteborg, därefter på apoteket Korpen i Stockholm från april 1805 till hösten 1807. Reste då till Visby och blef genom gifte följande år med apotekare A. Fägerstens änka ägare af dennes apotek. Kallades d. 5 nov. 1808 af Visby stads magistrat till apotekare därstädes, samt erhöll d. 24 nov. s. å. apotekarbref af collegium medicum. Blef genom köp d. 16 maj 1814 ägare af jämväl det andra i Visby då befintliga apoteket, tillhörigt apotekaren Johan Gallenius. Tilldelades 1818 assessors n. h. o. v. Sålde 1836 apoteket, men var fortfarande bosatt i Visby.

Död d. 21 juli 1855 i Visby.

Gift d. 7 febr. 1808 med JOHANNA ELISABET JUNGGREN, född d. 1 dec. 1769, död d. 23 mars 1838, [gift 1) d. 5 juni 1803 med apotekaren ANDERS FÄGERSTEN, född d. . . . 1773, död d. 22 jan. 1807], dotter till kammarrättsrådet BENGT JUNGGREN och HEDVIG LOVISA TÖRNEBLAD.

Barn: JOHAN GEORG, född d. 2 febr. 1809, död d. . . . 1883. Landtbrukare; — FREDRIK WILHELM, född d. 7 febr. 1811, död d. . . . 1894. Student i Uppsala d. 20 okt. 1829. Husägare i Visby samt organist och skollärare i Östergarns socken på Gottland.

ROLANDER, CARL WILHELM. Född d. 11 april 1807 i Stockholm.

Föräldrar: Grosshandlaren LARS ROLANDER, född d. 15 juli 1769, död d. 12 juli 1848, och ANNA MARIA PETERSSON, född d. . . ., död d. . . .

Född och uppfostrad i ett efter tidens förhållanden ganska förmöget hem väckte det ett visst uppseende, att R. ej ägnade sig åt faderns verksamhet utan ingick på apotekarbanan. Från 1822 var han elev på apoteket Enhörningen i Stockholm och aflade där farmacie studiosi-examen d. 15 mars 1827. Tjänstgjorde sedan ett år på apoteket Vasen i Linköping. Undergick d. 14 juni 1834 apotekarexamen, inköpte 1836 apoteket i Visby

för 27,500 rdr banko och erhöll d. 11 okt. s. å. privilegium å detsamma. Få månader efter det R. tillträdde apoteket ingick provinsialläkaren i Gottlands norra distrikt med. lic. A. Andréé till K. Maj:t med begäran att erhålla privilegium å anläggandet af ett nytt apotek i Visby. Denna ansökan afslogs dock af K. Maj:t d. 19 jan. 1838. Personlig ovän med Rolander, anmälde A. denne för felaktigheter i apotekets skötsel och långvariga processer fördes dem emellan. Äfven återkom A. senare i en ämbetsberättelse till sin begäran om ett nytt apotek, men frågan förföll ånyo. R. flyttade emellertid efter några år till fädernegården Rönnäs. Rolander var från d. 16 sept. 1848 ställd under förmynderskap af sin broder, grosshandlaren Martin Leonard R. Denne sålde apoteket d. 5 maj 1851 till apotekaren J. E. Lübeck, som då redan förestått detsamma några år. Sista tiden af sin lefnad var R. bosatt i Karlshamn.

Död d. 7 sept. 1855 i Karlshamn.

Gift d. 8 aug. 1840 med WILHELMINA AUGUSTA CHARLOTTA VON BRAUN, född d. 3 juli 1817, död d. 28 dec. 1905, dotter till öfverstelöjtnanten, postinspektoren i Visby, sedermera postmästaren i Karlshamn, CHRISTIAN BENJAMIN VON BRAUN och JUSTINA CATHARINA MILITZ.

Äktenskapet var barnlöst.

LÜBECK, JOHAN ERIK (sedermera Lübecker). Född d. 2 mars 1811 i Landskrona.

Föräldrar: Bataljonsläkaren vid K. flottans station i Göteborg, regementsläkaren doktor DAVID FREDRIK LÜBECK, född d. 5 juni 1775 i Stralsund, död d. 15 april 1847, och HENRIETTE MEISSNER, född d. 4 april 1781, död d. 21 jan. 1861.

L. var elev å apoteket i Strömstad, där han d. 5 juni 1832 aflade farmacie studiosi-examen. Undergick d. 31 maj 1837 apotekarexamen och var därefter några år föreståndare för apoteket i Visby, hvilket han inköpte d. 5 maj 1851. Erhöll d. 25 juli s. å. privilegium å detsamma. På K. sundhetskollégii anmälan åtalades emellertid L. för förfalskning af medicinalier m. m. samt förklarades d. 18 febr. 1862 genom K. Maj:ts dom förlustig sina apoteksprivilegier.

Genom privilegiets försäljning under det åtalet pågick sökte han rädda sig från större förlust, men detta misslyckades och privilegiet fräntogs honom utan ersättning, hvarefter ny inne-

hafvare tillsattes i den för personliga apoteksprivilegier vanliga ordningen.

L. var en förmögen man och säkerligen var det icke af snålhet som han lät komma sig förfalskning af läkemedel till last, utan var det slentrianen från företrädaren som urskiljningslöst fortsattes.

L. flyttade 1859 till Stockholm samt inköpte Ehrendahls bruk i Frustuna socken, Södermanland, hvilket han mycket förbättrade.

Från 1865 års början kallade han sig Lübecker.

Död d. 27 sept. 1868 å nämnda bruk.

Gift 1) d. 8 juni 1847 med MARIA SOFIA WILHELMINA HEJKENSKJÖLD, född d. 2 juli 1823, död d. 23 febr. 1853, dotter till bergsrådet DETLOFF HEJKENSKJÖLD och SOFIA ELEONORA HISINGER.

Barn: LYDIA HENRIETTA SOFIA MATILDA, född d. 30 okt. 1848, , gift 1) d. 30 juli 1876 med ingenjören sedermera bruksägaren SVEN ELIAS STRÖMBERG, född d. 10 mars 1825, död d. 4 juli 1883, gift 2) d. 30 dec. 1884 med ingenjören OLOF MÖLLER, född d. 16 okt. 1852; — JULIA CHARLOTTA AMALIA WILHELMINA, född d. 18 febr. 1851, död d. 13 febr. 1899, gift d. 19 maj 1872 med godsägaren ALFRED FREDRIK HENRIK VON WEYHE, född d. 26 nov. 1843, död d. 28 jan. 1920; — OTTO ERIK, född d. 11 febr. 1853, död d. 11 sept. s. å.

2) d. 12 jan. 1862 med KARIN ELISABET SCHOLANDER, född d. 28 april 1818, död d. 3 jan. 1899, dotter till kamreraren i K. postverket FREDRIK GEORG SCHOLANDER och CATARINA REBECKA NYSTRÖM.

MARELIUS, CARL JOHAN. Född d. 26 juli 1826 i Örebro.

Föräldrar: Sämiskmakaren och garfverifabrikören GUSTAF MARELIUS, född d. . . . 1794, död d. 18 jan. 1837, och MARIA CHARLOTTA ATTERBERG, född d. . . . 1800, död d. . . . 1845.

M. intogs höstterminen 1834 i Karolinska läroverket i Örebro samt studerade från hösten 1841 till 1842 års slut vid gymnasium i Västerås. Antogs i febr. 1843 till elev å apoteket Hjorten i Örebro och aflade farmacie studiosi-examen i Stockholm d. 26 okt. 1848. Konditionerade därefter å nämnda apotek till dess han vårterminen 1853 inskrefs vid farmaceu-

tiska institutet, där han aflade apotekarexamen d. 17 maj 1854. Återvände efter examen till apoteket Hjorten i Örebro, där han stannade till början af år 1863. Erhöll d. 24 okt. 1862 personligt privilegium å apoteket i Visby och tillträdde detta d. 1 juni 1863.

Marelius' håg låg icke åt allmänna värf och i sin stads kommunala lif deltog han icke. Under de sista tio åren af sin lefnad var M. af en svår giktåkomma för det mesta bunden vid sjuksängen. Utmärkande för honom var hans stora hjälpsamhet, särskildt mot kårmedlemmar.

Död d. 28 aug. 1895 i Visby.

Ogift.

LINDSTRÖM, HENRIK WILHELM. Född d. 27 aug. 1842 i Visby.

Föräldrar: Kronofogden GUSTAF LINDSTRÖM, född d. 6 aug. 1800, död d. 14 jan. 1888, och CATHARINA CAROLINA LOVISA CHASSEUR, född d. 27 april 1803, död d. 3 febr. 1878.

L. erhöll skolundervisning vid Visby elementarläroverk från d. 1 sept. 1852 till d. 1 juni 1857 och antogs till elev å apoteket i Visby d. 1 sept. 1858. Aflade farmacie studiosi-examen d. 25 febr. 1862 och tjänstgjorde sedan å nämnda apotek till d. 20 sept. 1864. Undergick apotekarexamen d. 5 mars 1866 och tjänstgjorde därefter å apoteket Hjorten i Göteborg från d. 16 mars 1866 till d. 31 jan. 1869 samt å apoteket i Arvika från d. 1 febr. 1869 till d. 1 dec. 1888. Erhöll d. 16 nov. 1888 personligt privilegium å apoteket i Mora samt d. 17 febr. 1892 tillståndsbevis å medikamentsförrådet i Orsa. Tilldelades d. 24 jan. 1896 personligt privilegium å Visby apotek, hvilket L. flyttade till dess nuvarande plats i hörnet af Mellangatan och Hästgatan. Försedt med ny inredning i officin och laboratorium samt med nya ståndkäril öppnades och afsynades desamma i sina nya lokaler d. 22 aug. 1897.

Under sin vistelse i Mora var L. ordförande i hälsovårdsnämnden och har i Visby innehaft en mängd kommunala uppdrag. Så har L. varit ledamot af landstinget, stadsfullmäktige, drätselkammaren, kyrko- och skolrådet samt af styrelsen för riksbankens afdelningskontor i Visby och af styrelsen för tuberkulosföreningen. Har beklädt ordförandeposten i ett flertal

styrelser, såsom styrelsen för statens kemiska station, för Visby barnhem för flickor m. fl.

R. V. O. 1905.

Gift d. 27 aug. 1874 med ELVIRA CHARLOTTA HANSSON, född d. 4 dec. 1848, dotter till timmermannen PETER HANSSON och JOHANNA SVENSSON.

Barn: JOHANNA KATARINA, född d. 9 juni 1878, gift d. 8 juni 1918 med fil. magistern ALFRED FARLER från Vasa i Finland, född d. 28 aug. 1892, död d. 24 dec. 1918.